

Postawy studentów medycyny z różnych krajów, studentów filologii polskiej i lekarzy stażystów wobec eutanazji, wspomaganego samobójstwa i opieki paliatywnej

Streszczenie

Wstęp

W niektórych krajach dokonano legalizacji eutanazji i wspomaganego samobójstwa. W Polsce eutanazja i wspomagane samobójstwo są prawnie zabronione, jednak w naszym kraju do tej pory nie odbyła się publiczna dyskusja tego zagadnienia, która obejmuje również istotne kwestie etyczne. W państwach, w których eutanazja i wspomagane samobójstwo zostały zalegalizowane stawiane są pytania prawne i etyczne o ich coraz szerszą dostępność, nie tylko dla dorosłych z zaawansowaną, nieuleczalną chorobą, ale również dla pacjentów z chorobami psychicznymi, osób starszych i niepełnoletnich. Przeprowadzono dwa badania dotyczące opinii respondentów na temat eutanazji, wspomaganego samobójstwa i opieki paliatywnej, których cele obejmowały:

1. Określenie czynników wpływających na postawy studentów i lekarzy stażystów względem eutanazji, wspomaganego samobójstwa i opieki paliatywnej.
2. Porównanie postaw studentów medycyny pochodzących z Polski i z innych krajów względem eutanazji, wspomaganego samobójstwa i opieki paliatywnej.
3. Porównanie postaw studentów medycyny różnych lat studiów, studentów filologii polskiej i klasycznej oraz lekarzy stażystów względem eutanazji, wspomaganego samobójstwa i opieki paliatywnej.

Osoby badane i metody

W skład cyklu prac wchodzi dwa badania kwestionariuszowe. Badanie 1 przeprowadzono na Uniwersytecie Medycznym im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu wśród studentów medycyny 4, 5 i 6 roku z Polski i z innych krajów, po zakończeniu obowiązkowych zajęć medycyny paliatywnej. Badanie 2 przeprowadzono wśród studentów medycyny wszystkich lat studiów Collegium Medicum Uniwersytetu Zielonogórskiego, studentów wszystkich lat studiów filologii polskiej i klasycznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i lekarzy stażystów.

Zastosowano własny kwestionariusz składający się z 18 i 22 pytań zamkniętych (odpowiednio w badaniu 1 i w badaniu 2), w tym z 4 pytaniami uzupełniającymi, w celu

uzasadnienia udzielanych odpowiedzi. Kwestionariusz opracowano na podstawie przeglądu literatury, wyników badań własnych i pilotażowych. W badaniu 1 studenci wypełniali ankietę bezpośrednio po zakończeniu zajęć medycyny paliatywnej, w badaniu 2 ankietę wysłano pocztą elektroniczną. Wszyscy respondenci wyrazili świadomą zgodę na udział w obydwu badaniach, który był dobrowolny i anonimowy. W zakresie analizy statystycznej przedstawiono statystyki opisowe badanych zmiennych, do porównań danych demograficznych i odpowiedzi udzielonych przez respondentów na poszczególne pytania, zastosowano test chi–kwadrat. Wartość $p < 0,05$ uznano za istotną.

Wyniki

Posiadana wiedza na temat eutanazji i wspomaganego samobójstwa wpływała na postawy respondentów względem tych zagadnień. Postawy osób badanych wobec eutanazji i wspomaganego samobójstwa różniły się w zależności od kraju pochodzenia i wyznania, przy czym kraj pochodzenia wpływał na gotowość do dokonania eutanazji. Osoby deklarujące przynależność religijną, w porównaniu do ateistów, wyrażały większy sprzeciw wobec eutanazji i wspomaganego samobójstwa. Respondenci uznający, jako najwyższą wartość w relacji lekarz–pacjent moralną wolność jednostki, wyrażali większe poparcie dla eutanazji i wspomaganego samobójstwa, w porównaniu do studentów uznających za takową życie pacjenta. Studenci medycyny i lekarze stażyści, którzy wyrazili poparcie dla eutanazji i wspomaganego samobójstwa, podawali większą gotowość ich dokonania. Postawy wobec opieki paliatywnej różnicowało wyznanie, kraj pochodzenia, kierunek studiów i etap edukacji medycznej. Większość badanych studentów i lekarzy stażystów zadeklarowała, że w sytuacji własnej, nieuleczalnej choroby wybrałaby śmierć naturalną.

Wnioski

Do istotnych czynników wpływających na postawy względem eutanazji, wspomaganego samobójstwa i opieki paliatywnej należą: wiedza na temat przedmiotu postawy, wyznanie i indywidualistyczna koncepcja człowieka. Istnieje zależność pomiędzy krajem pochodzenia, kierunkiem studiów i etapem nauki medycyny, a postawami studentów i lekarzy stażystów. Czynniki wpływające na postawy studentów względem eutanazji, wspomaganego samobójstwa i opieki paliatywnej związane są ze zmieniającym się kontekstem społecznym i kulturowym. Badania postaw etycznych studentów i lekarzy stażystów wobec pacjentów z zaawansowanymi chorobami mogą przyczynić się do lepszego poznania czynników wpływających na te postawy i uwzględnienia ich w procesie edukacji studentów medycyny i innych kierunków studiów

Streszczenie artykułu 1. Forycka M, Leppert W, Majkowicz M. Attitudes toward euthanasia among medical students from different countries. *Oncol Clin Pract* 2022; 18 (5): 275–283. IF 0,5, Min. Nauki 100.

Opis grupy badanej

W badaniu wzięło udział 659 studentów medycyny, w tym 486 (73,75%) z Polski i 173 (26,25%) z zagranicy, w tym 75 (11,38%) z Ameryki Północnej, 54 (8,19%) z Azji i 44 (6,68%) z innych krajów Europy. Wiek badanych osób wynosił $24,71 \pm 1,81$ (zakres 21–41) lat. W badaniu wzięło udział 387 (58,73%) kobiet i 266 (40,36%) mężczyzn, przy czym 6 (0,91%) osób nie podało płci. Większość, 380 (78,84%) badanych, deklarowała wyznanie rzymskokatolickie, 61 (12,66%) osób zadeklarowało się jako ateści.

Wyniki

Spośród 700 zaproszonych odpowiedzi udzieliło 659 (94,14%) studentów. Kraj zamieszkania różnicował studentów względem deklarowanej gotowości dokonania eutanazji. Gdyby eutanazja była legalna, dokonaliby jej więcej respondenci z Ameryki Północnej: 35 (46,67%) i z Azji: 24 (45,28%) osób, w porównaniu do studentów z Polski: 96 (19,88%) osób i z innych krajów Europy: 15 (34,09%) osób ($p < 0,001$). Spośród wszystkich badanych, 170 (24,95%) studentów zadeklarowało gotowość dokonania eutanazji, niezależnie od obowiązujących regulacji prawnych. Studenci z Ameryki Północnej i Azji, odpowiednio 30 (41,1%) i 21 (39,62%) osób, częściej dokonaliby eutanazji, w porównaniu do studentów z Polski 74 (15,45%) osoby i z innych krajów Europy 7 (15,91%) osób ($p < 0,001$). W przypadku własnej nieuleczalnej choroby i wyboru śmierci naturalnej, eutanazji lub wspomaganego samobójstwa, 371 (69,09%) ankietowanych wybrałoby śmierć naturalną, najczęściej wybór taki wskazali studenci z Polski 270 (70,68%) osób i z Azji 35 (70%) osób.

Wnioski

Stwierdzono różnice w postawach wobec eutanazji pomiędzy studentami pochodzącymi z różnych kontynentów. Kultura, przynależność religijna i płeć mogą być czynnikami wpływającymi na wybory osób badanych. Większość respondentów w wypadku własnej nieuleczalnej choroby wybrałaby śmierć naturalną

Streszczenie artykułu 2. Forycka M, Liberacka–Dwojak M, Leppert W, Suchecki P, Suchecka N, Ast B. Psychological Factors Influencing Attitudes towards Euthanasia, Assisted Suicide and Palliative Care among Medical Students and Doctors in Training. Healthcare (Basel). 2024; 12 (8): 833. IF 2,4. Min. Nauki 40.

Opis grupy badanej

W badaniu wzięło udział 313 studentów i lekarzy stażystów. Badane osoby podzielono na 3 Grupy. Grupę 1 stanowiło 108 (34,5%) studentów 1–4 roku medycyny, którzy nie mieli zajęć z medycyny paliatywnej, Grupę 2: 86 (27,47%) studentów 5 i 6 roku medycyny oraz 12 (3,83%) lekarzy stażystów, którzy odbyli zajęcia z medycyny paliatywnej na 5 roku i Grupę 3: 107 (34,19%) studentów 1–5 roku filologii polskiej i klasycznej którzy nie mieli zajęć z medycyny paliatywnej. Większość uczestników badania 223 (71,2%) stanowiły kobiety. Wiek badanych osób wynosił $23,52 \pm 3,26$ (zakres 18–43) lat. Przynależność rzymskokatolicką, ateizm i agnostycyzm zadeklarowało, odpowiednio 169 (54%), 96 (30,68%) i 20 (6,39%) respondentów.

Wyniki

Spośród 670 zaproszonych do udziału w badaniu, odpowiedziało 313 (46,72%) osób. Za legalizacją eutanazji i wspomaganego samobójstwa opowiedziało się, odpowiednio 215 (68,69%) i 112 (35,8%) uczestników badania, przy czym nie stwierdzono różnic pomiędzy badanymi grupami respondentów. Na postawy badanych wpłynęło wyznanie, miejsce zamieszkania i wyznawane wartości w relacji lekarz–pacjent. Wśród badanych studentów medycyny i lekarzy stażystów deklarowana gotowość dokonania eutanazji była niższa: 90 (43,7%) osób, w porównaniu do poparcia legalizacji eutanazji: 135 (65,5%) osób ($p < 0,001$). Większe poparcie dla opieki paliatywnej wyrazili studenci 5 i 6 roku medycyny i lekarze stażyści: 88 (89,89%) osób, w porównaniu do studentów 1–4 roku medycyny: 74 (68,5%) osoby i studentów filologii polskiej i klasycznej: 63 (58,9%) osoby ($p < 0,001$).

Wnioski

Legalizację eutanazji i wspomaganego samobójstwa poparło, odpowiednio ponad dwie trzecie i jedna trzecia wszystkich respondentów, przy czym większość ankietowanych studentów medycyny i lekarzy stażystów wyraziła niepewność lub brak gotowości do ich dokonania. Ponad 70% wszystkich badanych wyraziło pozytywne zdanie na temat opieki paliatywnej, przy czym najwięcej studentów medycyny 5 i 6 roku oraz lekarzy stażystów, a najmniej studentów filologii polskiej i klasycznej